

בעזהש"ת

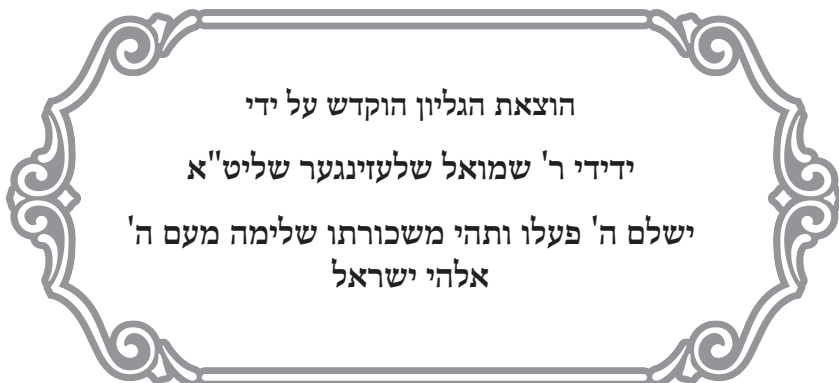
והמשכילים יזכרו קוהר הרקיע

גליון שבעי

והמשכילים יזכרו

שיעורים בספר הזוהר
— על התורה והמועדים —
ע"י הרב יצחק לאווי שליט"א

פרשת יתרו תשפ"ב
זוהר אמור מועדים שיעור י

יוצא לאור על ידי מכון אור השכל

Or Hasechel Inc.

1800 New Central Ave.

Lakewood, NJ, 08701

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים, ולהרשמה לקבלת ערכונים
 שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

קביעין כן תהוון בהנהו חבורתא ואלה יעמדו על הברכה המשתתפים הקבועים מדי חודש בחודשו

שרי עשרות

ר' אלימלך ברייער שליט"א
ר' משה יואל קאהן שליט"א

ח"י יודוך

ר' אהרן שמברג שליט"א
ר' זאב שטיינמעץ שליט"א
ר' חיים הלברשטם שליט"א
ר' יואל גאלדענבערג שליט"א
ר' יואל גרינפעלד שליט"א
ר' יואל הויט שליט"א
ר' יואל ווערצבערגער שליט"א
ר' יואל רובין שליט"א
ר' יוסף דוד אלבוים שליט"א
ר' יידל ניווירטה שליט"א
ר' משה אליעזר ליבערמאן שליט"א
ר' משה זילבערשטיין שליט"א
ר' נחום האלפערט שליט"א
ר' שמואל שלעזינגער שליט"א
ר' אלחנן שגב שליט"א
ר' מרדכי רעטעק שליט"א
ר' מרדכי געץ שליט"א
ר' יעקב יהודה לעוו שליט"א

ח"י ח"י יודוך

ר' ארי גאלדבערגער שליט"א
מרת רחל סלם תליט"א

שרי המאה

ר' ישעי' אברהם וויספעלד שליט"א
ר' יגאל הרמלין שליט"א
ר' חיים יוסטמאן שליט"א

שרי האלף

ר' ישראל פרידמן שליט"א

להצטרפות -

<https://yitzchoklowy.com/weekly-zohar-partner/>

סוד יי' ליראיו

זוהר אמור חלק ג צב, א

אור יקר אמור סימן ג' עמ' קלג – קלה

הסולם אמור מאמר כל אות דשמא שלימו דכל שמא, אות סג – ע

אחר שביארו רבי יוסי ורבי חייא את סוד זוהיה שבעת ימים תחת אימו, שהם הם שורש סוד שבעת ימי השבוע ושבעת ימי החגים, על דרך עליית האדם בעבודתו. בא רבי שמעון להוסיף ולפרש את הסוד הזה בדרך הסוד העליונה, על אותיות שם הויה שהם הספירות העליונות. פתח בפסוק סוד ה' ליראיו ודרש סוד על המלכות ובריתו על היסוד, שהם שני הדמים דסליק מיניה. ושוב פתח פסוק זה על סוד הויה עצמו, שהוא סוד ארבע אותיות שם הויה, ופירשם כראוי להם. וזוה חזר לפירוש הכתוב והיה שבעת ימים תחת אמו, שבעה אלה אינם אלא צירוף אותיות השם עצמו בשבעה ושבעה. ופירש מזה את שבעת ימי החג ואת שבעים פרי החג כנגד האומות הפוחתים והולכים, ושמא בזה חזר למה שדיברו רבי יוסי ורבי חייא למעלה על סדר העילוי של ישראל, שלעומת זה הסטרא אחרא שאינה בכלל סוד וברית הולכת ופוחתת בסוד רבת בנים אומללה.

סוד שים הויה

א.

סוד ה' ליראיו - כנסת ישראל. ובריתו להודיעם - צדיק.

רבי שמעון אמר: כתיב (תהלים כה, יד) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם (פשטיה דקרא סוד ה' – עצת ה'. ובתלמוד נדרש בכמה מקומות על התוועדות דברים נסתרים מן המציאות ליראיו ה' (לדוגמא סוטה ד, ב). או שאין השמועה עולה אליבא דהלכתא אלא ליראיו ה' ולא ללומדים מן השפה ולחוץ כאחיתופל (סנהדרין ק, ב). ועל דרך זה בוהר בכמה מקומות על התוועדות סתרים עליונים ליראיו ה', בראשית לו, ב. נח עג, א. ויחי רלו, ב. פקודי רלו, ב. תזריע מה, א. אחרי עט, א. אדרא רבה קכו, ב. ובוהר פקודי רלו, א פירש סודו שהסוד העליון שהוא העומד בברית הוא במדרגה העומד להתוודע).

סוד יי' ליראיו – דא כנסת ישראל (שהיא סוד – מקום התכנסות – של התפארת הנקרא הויה. ובה מידת היראה).

ובריתו להודיעם – דא צדיק עולם (המכונה ברית. במדרש בראשית רבה מט, ב ותנחומא לך לך כג, א נדרש פסוק זה על המילה "שלא גילה הקב"ה מסתורין של מילה אלא לאברהם אבינו".

וכן הובא בוותר לך לך צה, א. ויחי רלו, ב). בקשורא חדא (הסוד הוא בקישורם דווקא. ולהכי מפרש ואייל יחוד אותיות השם זה בזה. ודורש סוד יי – סוד שם הוי"ה)

ב.

סוד יו"ד. י - העליון. ו - האמצעי. ד' - גן החיים.

יו"ד תלת אתון, שלימו דכלא.

ראשיתא דכלא י' – עלאה דכלא.

ו' – אמצעייתא, שלימותא דכל סטריין, מעבר לכל רוחין, ביה תלייא מהימנותא.

ד' – גנתא צרורא דחיי (באדרא זוטא רצ, ב: "באגדתא דבי רב ייבא סבא תנינן אמאי ו"ד כלילן ביו"ד, אלא נטיעה דגנתא דא אקרי ו', אית גנתא אחרא דאיהי ד', ומהאי ו' אשתקייא ד'. והיינו רוא דכתיב ונהר יוצא מעדן וגו', מאן עדן דא חכמה עלאה, ודא י'. להשקות את הגן דא הוא ו'. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים דא הוא ד'. וכלא כליל ביו"ד).

ג.

י קטנה שלימות הכל סתומה, יוצאת כמלך וחוזרת בעצמה.

את דא זעירא שלימו דכלא, את דא סתימא דכל סטריין.

כד נפיק, נפיק כמלכא עם חילוי.

תב לבתר י' בלחודוי, ביה אסתים מלה, ביה נפיק, סגיר ופתח.

ד.

סוד ה"א. ה' - שלימות העליונה. א' - כאשר ה' לוקחת היו"ד שהוא א'.

ה"א – שלימותא דכלא לעילא ותתא. והא אתמר (סוד כתיבת אותיות שם הויה גילה רבי שמעון לרבי אלעזר בנו בוותר אחרי מות סה, ב, כאשר הרחיב לו בסוד האימא. וחזרו עליהם רבי אבא בוותר ויקרא י, ב, ושם בענין הוצאת הה' מן היוד אמר שפירשו בוצינא קדישא,

וביאר עוד רבי אלעזר שם יא, א שיציאת הנחר מעדן למד מאביו. וביאר שה' נכתבת תחילה ביוד
 בזווית הימנית, שרומז הויד הראשונה, ואז שני ווין יוצאים מצדדיו הרומזים לוין, וביחד הוא הא, הרי
 בצורתה הוא כלול הכל. ובאדרא זוטא רצ, ב: "ובגין כך אקרי אב לכלא, אב לאבהן, שירותא דכלא
 ביתא דכלא דכתיב (משלי כד) בחכמה יבנה בית, וכתיב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית. באתריה
 לא אתגלייא ולא אתידע, מדאתחבר באימא אתרמיו באימא, ובגין כך אימא כללא דכלא בה אתידע
 ובה אתרמיו, שירותא וסיומא דכלא דבה סתים כלא, כללא דכלא שמא קדישא... והא תנינן דבינה
 אתכליל מכלא, יו"ד דמתחברא באימא ומפקין ב"ן".

ה' – הא ידיעא.

א' – הוא יו"ד, שלימו דתלת אתון דאינון ברישא דסתימין ב'.

ואף על גב א' הא אוקמוה (צ"ע), וכלא חד מלה הוא, שלימו דשמא קדישא
 הוא, שלימו דעילא ותתא.

בגין כך לזמנין ה"א נטיל א', בזמנא דהיא מתעמרא בעמרוי.

ה.

כל אות מן השם נראה בו שלימות כל השם.

תא חזי: כל את ואת משמא קדישא ביה אתחזי שלימו דכל שמא.

יו"ד – הא אתמר שלימו דכלא.

ה"א – שלימו דכלא. ואף על גב דלא איהו באל"ף ה' בלחודוי, הא אתמר
 בדיוקנא איהו שלימותא דכלא.

וא"ו – בין בסטרא דא בין בסטרא אחרא שלימו הוא דכלא.

וא"ו ה"א – שלימו יתיר לאעמרא לכלא.

ה' – הא כלא חד. והא אתערנא ביה.

סוד שבעת ימים באותיות השם

א.

תא חזי: והיה שבעת ימים – וא"י ה"א יו"ד ה"א אתגליפו אתון.

ו' ה' – הא שבעה יומין דאתכלילו בחד.

י' ה' – הא שבעה יומין.

י' – חד כללא דכלא.

ה' – תלת, היא ותרין בנין.

בברא חד תרין אבהן ביה כלילן, הא שיתא.

ברתא נוקבא חד, הא שבעה.

ב.

אשתמע דה' עלאה כללא דשיתא, י"ה שבעה, היינו דכתיב (מלכים א ה, סה) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום.

ג.

והיה שבעת ימים תחת אמו – תחת אמו אתעטרו שבעת ימים. דכתיב (דברי הימים א כט, יא) לך יי' הגדולה והגבורה וגו'.

ועל דא שבעת ימים לתתא ליקרא דאמא עלאה, תחת אמו לתתא.

ד.

כתיב (שמואל א ב, ה) עד עקרה ילדה שבעה – עקרא דכל ביתא ילדה שבעה, שבעה יומין דחג.

ורבת בנין אמללה – אלין קרבנין דחג דנחתין בכל יומא מן מנינא.

ה.

ותא חזי: אלין סלקין לעילא ואלין נחתין לתתא, כמה דאת אמר (עובדיה א, ד) אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך נאם יי'.

וישראל סלקין מתתא לעילא, דכתיב (בראשית כח, יד) והיה זרעך כעפר הארץ, וכתיב (בראשית כו, ד) וחרביתי את זרעך ככוכבי השמים.

ולבתר סלקין על כלא ומתדבקין באתר עלאה על כלא, הדא הוא דכתיב (דברים ד, ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

סוד הויה ליראיו

מנסת הסוד וסוד שם הויה - זוהר אמור שיעור י

ואעבור עליך ואראך ואומר לך חיי

א.

מן הפרק הקודם עלינו בפסוקי 'ואעבור עליך ואראך', 'ואומר לך חיי' 'ואומר לך חיי'. העברה זו, ראייה זו, והחייאה זו, שהם הם ייחודי הרגע הראשון של התעלות וכניסה לברית, קיימים הם על מדרגות המכונות דמים. כאשר נולדת נשמת אדם שהיא נשמת שדי, הרי היא זקוקה עוד להחייאה, ואעבור עליך ואראך - בשבת ראשונה שתראה בה פני מטרוניתא בה, ואראך מתבוססת בדמיך דם מילה ודם פריעה. ואעבור עליך ואראך - 'ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה', ואראך מתבוססת בדמיך דם פסח ודם מילה - 'וראיתי את הדם ופסחתי עליכם'.

ב.

'ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי'. יסוד ושורש הדבר, בין שיהיה בתחילת לידת ישראל במצרים, בין שיהיה בתחילת לידת הבהמה והאדם כמותה, בין שיהיה בבריתו של אברהם אבינו עצמו. בכולם הם דמים שניים. בכנסת ישראל ובצדיק. החיים האלה וההעברה הזו והראיה הזו כולו סובב על קוטב הימצאות שני אלה כאחד, בדמיך חיי בכנסת ישראל במילה בשבת בפסח, בדמיך חיי בצדיק בפריעה במילה ובמילה. בכולם הזיווג הזה שולט ובכל הדרכים הללו רקדנו בכדי לגעת בזיווג הזה, אשר בו הסוד כולו.

ריקודי המצוה של חברי הזוהר

ג.

ריקודי החשק של לומדי התורה איתה נמשכים והולכים בדרכים ארוכים

ומסובכים, עד שהם נוגעים בה ערומה. לא בפעם אחת ולא בפעמיים מתפשטת התורה ולא מפני בקשה קרה מראה היא את גופה אל החוזר אחריה. אלא בדרכים רבות וארוכות נוסעים חכמי התורה אחר עקבותיה, ממש כאותה אריכות הנדרשת בדרכי העבודה להתפתחות הנשמה, כאשר למדנו. כך ממש, ופנימה מזה עצמו, הוא אריכות התפתחות התקרבות הנשמה אל התורה עצמה. לא מיום שנולד התלמיד חכם הוא מתרועע עם התורה אלא לפחות 'והיה שבעת ימים תחת אימו'. שבעה ושבעה ימים מתגולל הוא תחת אימא מחפש אולי בדרך הזאת תגלה אליו התורה אולי בדרך אחרת, עד אשר היום השביעי נוגע פעם אחת ביום השמיני 'ומיום השמיני והלאה'.

ד.

בלמדנו את דברי הזוהר נשים לב עד כמה הזוהר מגלה את עדינות הריקוד הזה שרקדו החברים שבתוכו בפנינו. עד כמה הוא איננו מתבייש להראות לנו את הניסיונות החצי-אפויים שלו לחזור אחר סוד התורה. ובאיזה מתנת חינוך וחשק נתינה הוא פותח בפנינו לא את מסקנות דברי התורה שלו בלבד, כי אם מוביל אותנו בכל דרך בקשת החברים אחר סודה, בכל השיחות שביניהם המתהפכים מצד זה לצד שני וחוזר חלילה, עד שבין השיחות ברגע אחד מופיעה התורה כמות שהיא בתוך חדר היחוד שנוצר מתוך דברי החשק ושבת אהבת האוהבים שבה, והנה היא.

ה.

רבים תמהים ושואלים על הזוהר אם לא בירר בעצמו אם הוא ספר תורת הסוד או ספר מוסר בשבח התעוררות ואזהרת התורה והמוסר. מאידך רבים תמהים ושואלים על הזוהר מנין לו את התורות החדשות שלו וכי משה רבינו דיבר בו שיגיד לנו דברים חדשים כאילו נאמרו משמים מבלי להביא להם מקור והוכחה כדרכה של תורה. שתי שאלות אלה מתורצים בידיעה אחת. אין כמו הזוהר שמראה לנו לא את מסקנות התורה עצמה כי אם כל הדרך המוביל אליה. בדיוק כפי שמשה רבינו לא התבייש וכתב בספרו את כל התלואה אשר מצאתם בדרך עד שהגיעו אל המקום הזה ולימד אותנו את התורה הזאת. כך לא התבייש הזוהר וסיפר לנו את כל ניסיונות החיזור שלו אחר התורה. ואלה המאמרים של דברי התעוררות ודברי חשק ודברי אהבה הם הם המפתחות שבהם חיזרו החברים אחר מלוא סוד התורה, ודרכם נפתחה להם התורה לאט לאט.

ו.

הדיבורים שאינם יכולים להיאמר אלא בתוך חדר יחוד אינם יכולים גם להסתמך על החדר המוכן מאתמול. משל למי שישאל וכי לשם מה הם דברי הריצוי והפיתוי החדשים כל לילה ולילה בין האוהבים, וכי לא זכרו מאתמול שאוהבים הינם, וכי תורה חדשה מחדשים הם זה לזו וזו לזה. אך מבקשים הם את האהבה שאיננה יכולה להיבנות אלא מתוך מלוא ההקשר הנדרש לה. והקשר זה מן הדברים הפורחים באוויר הוא. אין הוא דבר גוש שאפשר להדקו במסמרים אל האדמה, מן הדברים האוויריים הוא שיש להזמינו מחדש כל בוקר. כך פותח הזוהר כל פרשה בדברי שבת ריצוי וחשק אל התורה, אולי תופיע בפניהם בפעם הזאת.

ז.

לא דברי החשק המפורשים בלבד מסע חיזור הם, אף פתיחות דברי התורה והתחלותיהם, גם הם עצמם אינם אלא דיבורי חשק המקרבים אותם אל הסודות הפנימיים יותר. כך פותח חבר אחד בפסוק זה, ודורשה על דרך פשוטו, הרי זה אמירה אחת המקרבת אותנו אל הסוד. בא חברו מן הצד השני וחוזר על מדרש המאיר את הפסוק הזה מזווית אחרת ומקשרו לעולם אחר של דימויים וקישורים, הרי נע הריקוד מצפון לדרום כדרך המרקדים. בא השלישי וקפץ ביניהם מן הארץ עד לשמים והביא הסבר על דרך עבודה עמוקה המקשר את כל צדדי ריקוד זה במעגל אחד סביב קוטב אחד, הרי התקרב הריקוד יותר. עד שמבין כולם יתאספו כמזמוטי חתן וכלה עצמם.

ח.

אלה הם הדברים שיש לעקוב אחריהם במהלך דברי הזוהר, יש לראות כיצד הם נמשכים מעבר לדפים ארוכים בספר. אפילו קטעים רבים שהמפרשים לא שמו לב שהם קשורים ביניהם, כי הקשר התוכני ביניהם רופף, ואם מבקשים אנחנו דוקטרינות ומסקנות הרי כל אחד מהם נושא בפני עצמו. אבל אם מבקשים אנחנו את מלוא סיפור אהבתם חייבים אנחנו לעקוב אחרי הקישורים העדינים העוברים בין פרשיות שלימות, אשר כולם מתקרבים תמיד אל נקודה אחת ושוב מתרחקים ממנו מעט בריקודם בכדי לכלול בתוך הריקוד עוד נשמה אחת עומדת מן הצד, ואז מתאספים שוב וחוזרים, ועד שברגע אחד אומר אחד מהם את היחוד כולו, שהוא הדבר שהתבקש בכל הפרשה כולה.

ז.

מדרכי ריקודי החיזור שהם גם נעים פעמים רבות בדרכים בלתי מגיעות אל הגמר. כך מביא פעמים חבר בזוהר פסוק או מדרש ואיננו מסיים את הדרוש או מקשרו לשום ענין. ומביטי החיצוניות המבקשים מסקנות ודוקטרינות אומרים אולי חסר כאן משהו בגירסא אולי יש בזה מהלך רחוק. אבל המביט אל תנועת הריקוד יודע שכאן ביקש החבר לצאת בדרך אחת, ואכן הביאה לו המימרא הזו התעוררות מסוימת, אבל לא הגיע בפעם הזאת להמשיך עוד בדרך הזה, חזר שוב אל הנקודה שהתחיל בה והמשיך בעוד דרך חדשה אחרת. לא שדרך זו שפתח בה נעלמה לאין. אלא שהיא פתחה נקודה אחת של התעוררות שלא הגיעה להיות עיקר הסיפור הנוכחי. ופעמים במקום אחר הורחבה אותה המליצה ואותו הדרך לכדי תמונה שלימה.

י.

'כי הנה יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שיחו' - אפילו שיחה קלה שבין איש לאשתו מגיד לאדם בשעת הדין. אותה שיחה קלה היא השיחה שהתחיל בה האדם את אשתו על מיטתו ולא סיים בה שום מהלך, אף לא מהלך של אהבה וחיבה, גם היא נכללת בכלל הייחוד הסופי המכונה שעת הדין, כלומר צדקתך כהררי אל משפטִיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'. גם שיחות קלות אלה נדפסו בתוך דפי הזוהר וגם הם חלקים עצמיים מן תורת הסוד.

יא.

גילוי שיחות קלות אלה הוא כל עיקר הרכילות שתורת הסוד מספרת לנו. שאין ענין תורת הסוד אלא לשתף אותנו במתן תורה מעבר לקבלת התורה. לא להיות מקבלים מן התורה החתומה והגמורה בלבד אלא להיכנס בתוך סוד חותם זה עצמו, להיות מעבר לחותם בדם הפריעה הפורע את האור בטרם עבר ונחתם וכך הווים דברי תורה חדשים כל יום כאילו היום ניתנו, ולא כאילו היום נתקבלו בלבד.

יב.

משה רבינו כבד פה וכבד לשון היה. מבט הנגלה של התורה חותכת לנו את הגמגום שקדם לכל מילה בתורה. הרי אין רצוננו בסיפור כיצד משה דיבר את התורה אלא בתוכן ומסקנת הדברים עצמם. אבל מבט הנסתר שומע כל גמגום וגמגום של משה. מן היום שהתחיל לדבר וכמה דברים חלקיים התחיל להגיד

וכמה הברות חלקיות יצאו מפיו בטרם פתח לומר לעם את שלימות הדברים. ובין אותם גמגומים מבטאת היא את מלוא ריקוד הופעת התורה.

יג.

וזה המבקש דברים מנויים וגמורים בלבד ואומר לחכמים הדורשים סביב התורה 'אין לי סבלנות לכל דיוניכם, כאשר תגיעו למסקנה הודיעונו ואלמדנה', הרי הוא דומה למי שיעבור על האיש ואשה המתכננים את חתונתם זה אומר רצוני בבגדי כסף וזו אומרת רצוני בבגדי זהב ויהלומים, זה דן בצורת השולחנות וזה דן בצורת המאכלים. והוא אומר לשם מה מתעסקים אתם בכל זה, אני אין רצוני לדעת אלא את המסקנה, כאשר יולד לכם ילד תודיעוני ואבוא לברית. הרי אין האיש הזה אלא עיוור חסר לב. כי לא בתכונת השולחנות דנו האוהבים כי אם בתיאור אהבתם, ולא בבקשת 'תכלית' דנו השושבינים שהביאו כל אחד מביתו כל טוב אלא בהשתתפות בריקוד חשק האהבה. וזה המבקש להגיע את המסקנה בלבד גם מסקנה אין לו והרי פספס את העיקר. (וזה תשובה השיב רבי יצחק דמן עכו למי שערער על פלפול התלמוד באמרו הרי המסקנה עיקר ואמר הלא פלפול התלמוד הוא קישוט הכלה).

יד.

בריקוד הזה תפקיד מוגדר אם כי זורם בין החברים. המבין לדרכי הזוהר יראה כבר איזה תפקיד הועד דרך כלל לכל אחד מן החברים וכיצד מתחלקים הם בתפקידי השושבינות. תפקידו של רבי שמעון בר יוחאי עצמו דרך כלל הוא הובלת הכלה אל היחוד עצמו. אחר שמכינים לה החברים את כסאה ואת מלבושיה את עטרתיה ואת חברותיה, מגלה רבי שמעון בדיבורים מעטים שלו את הסוד בשפת הסוד, כלומר מקיים את הייחוד ללא לבוש.

סוד ה' ליראיו

טו.

כאשר פתח רבי יוסי את השיחה מסדר גדילת הבהמה והשגתה מדרגת שבעת ימים ומדרגת שמונה ימים בבהמה, ומשם נגע במדרגת השמיני שבאדם שהוא המילה, הכניס רבי חייא את השיחה הזו לברית כאשר עמד על היות הברית פתח לתורה כולה, וסיים בהעמדת כל עיקר סוד העבודה התלויה על מילת שמיני שבאדם שאינה כשמיני שבבהמה, שהאדם יש לו עליה והתעלות, ראה

רבי שמעון כי העת מוכנת להכניס את כל זה לסוד. פתח בפסוק 'סוד הויה ליראיו ובריתו להודיעם'.

זז.

'סוד ה', על משקל 'בסוד ישרים ועדה', כלומר מקום התכנסות והתוועדות הישרים ששם הם מתייעצים בדברים הראויים להם, הוא הנקרא סוד. וכך הוא סוד ה', מקום התוועדות והתכנסות ה' הוא הנקרא סודו. לסוד זה מכניס ה' את יראיו. המדרגה הראשונה של הסוד, כלומר חדר הסוד, מקום התוועדות הסוד, איננו עדיין דבר הסתר עצמו. אלא כפי פירושה העתיק של המילה סוד, עניינו מקום וועד והתייעצות. אמנם המקום הזה הוא ההכנה ההכרחית להיודעות אל הסתר, כלומר הוא יצירת התנאים המאפשרים אותו. זוהי כנסת ישראל, התכנסות ישראל ביראת ה', בישרון מלך בהתאסף ראשי עם, באותו התכנסות פנימית שהיא השכינה נוצרת מקום שבו אפשר לספר את הסוד ואת הדברים הנסתרים.

יז.

סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. כאשר ישנה מקום המאפשר זאת, ממילא 'ובריתו להודיעם'. יתוודע כל מה שאפשר להתוודע בתוך המקום הזה. ואילו כאשר נפרצו חומות המקדש, שאין מקום שמור שייכנס בתוכו הברית, ממילא אין מקום ראוי לסוד להיאמר בו, וממילא אי אפשר לדבר את הסוד. וזהו עיקר מאמץ כל אריכות הדרושים, ועיקר מאמץ כל יציאת מצרים ושירת הים ומתן תורה, בכדי ליצור את המקדש שהוא מחיצה שבתוכו הסוד ניתן להיאמר. ומהו הסוד, אינו אלא הויה בעצמו, שם הויה. לא מקרה הוא שאת השם ככתבו אין אומרים אלא במקדש. כל עיקר המקדש הוא יצירת מקום שאפשר לומר בו את השם ככתבו, כלומר יצירת הקשר שבו יש משמעות נכונה לשם הזה ככתבו. מקדש אדני כוננו ידיך הויה ימלוך לעולם ועד.

גילוי סוד היינו כניסה למקום הראוי לסוד

יח.

ודע, שכל מה שמדברים בעלי הסוד על צורך גילוי הסודות, לא התכוונו בזה להעברת הסוד דרך הפתח אשר בחומה אל החוץ. אע"פ שזהו בוודאי צורך חשוב, אינו עיקר מגמת בעלי הסוד. משל למה הדבר דומה כאשר מתכנסים

חכמים במקום הועד לסוד העיבור, הרי הם דנים בתוכו על טעמי ושורשי העיבור עצמו. ואז אחר שהסיקו את מסקנותיהם שולחים הם שליחים אל החוץ לבשר לכולם שהשנה התעברה. לשליחת שליחים אלה יש מובן מסוים של גילוי הסוד, כלומר פרסום מסקנות הסוד השייכים אל העולם. אבל זה אינו גילוי הסוד הנחשק. הרי אין בזה שום גילוי של סוד אלא גילוי של המסקנות שיוצאות מן הסוד ובהגדרתם שייכים הם אל החוץ. כך ספרים ומפרשים רבים המסיקים מתוך סודות האצילות את האפשר לצאת מהם לחוץ בהגדרה אינם עוסקים בגילוי סודות הנחשקים אלא בפרסום מה שאפשר לשליחים לצאת מתוך בית הוועד ולבשר לעם.

י"ט.

וכאשר נמנע מרבי אליעזר פעם אחד מבית המדרש, ודנו שם על הלכות עמון ומואב בשביעית, עד שנמנו וגמרו עמון ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית, בכה ואמר סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, צא ובשר להם (משנה ידים ד, ג). כלומר הצטער שלא שמע אלא מה ש'נמנו וגמרו', ולא היה בסוד ה' כאשר דנו בטעמי ההלכה שבטרם למה שמנוי וגמור. כך עיקר ההבטחה הנחשקת של גילוי סודות אינו 'צא ובשר להם'. אלא 'הושיבו את רבי אלעזר בסוד העיבור' (כתובות קיב, א) ואז שמח ואמר שנפלט מן הקללה 'בסוד עמי לא יהיו', היפך מה שהצטער כאשר נמנע מבית המדרש שדנו בו בהלכות. גילוי הסוד הנחשק אליבא דאמת הוא חשק כניסת האדם אל המקום שבו אפשר לדבר את הסודות בגילוי, פחות מכאן לא סגי.

כ.

וזוהו סוד שמירת הברית, שהוא סוד הכשרת קבלת הסודות. שכן מהו שמירת הברית אם לא החיבור הנכון של היסוד בסוד. כלומר של הצדיק בכנסת ישראל. וכך הוא הציור וכך הוא המשל וכך הוא הנמשל. אשר היסוד, שהוא עצמו גילוי סוד היו"ד שהיה סו"ד, ונעשה יסו"ד, כלומר טיפת שפע היחוד, הוא נובע תדיר, ואין צורך לחדש לו הארה כי הארתו נובעת מעמקי העמקים כאשר נלמד עוד. אבל כאשר לא יהיה היסוד במקום הראוי לו בחדר אהבתו לא ישפיע שפע מוליד כי שפע עקר על עצים ואבנים, שהוא עיקר פגם היסוד, דהיינו שפיכת סודות במקום שאינו ראוי, שאינו חטא בלבד אבל הוא גורם לאיבוד אותם הסודות שאין מי שישמע אותם ואינם עושים כלום. אבל כאשר הצדיק וכנסת ישראל הם בשיתופא חדא, בכל מדרגה שנמצא הדבר הזה, בין שעלינו

בכל מדרגות הפשט והדרש אל חדר הסוד, בין ששמרנו את משמרת המקדש בכל אופניו לעשות מקום ראוי לסוד, בין שנזהרנו שלא להכניס את מי שאין תוכו כברו לבית המדרש ונעשה הוא מקום שמור לבעלי סודו, הרי מתאפשר בכך גילוי היו"ד בלא פחד.

כא.

זוה הדבר נראה בכל מיני אופנים. אחד ממשמעויות הסוד הוא הידע שיש לו תוקף. שכן ידע שאין לו שום נפקא מינא מעשית מה סוד יהיה בו, ידעוהו או לא ידעוהו. אבל כל ידע אמיתי יש לו תוקף משמעות מעשית גדולה מאד. אבל הנגלה הוא תמיד מה שאפשר לבני אדם רגילים לקחת מן האמת וליישמו. ואילו הסוד הוא מה שאין בכח בני אדם פשוטים ליישם מתוך אמיתתו, ואילו יתוועדו לזה ייכשלו בו דרך כלל, לפיכך הוא סוד. וגם בעלי הסוד לא תמיד יכולים לעשות בו שימוש, אבל הם יודעים לשמור עצמם מן הטעויות. משל לדבר מה שאמרו שלא נתגלו טעמי תורה שפסוקים שנתגלה טעמם טעו בהם חכמים גדולים ונכשלו. הרי אע"פ שהטעם אמת כאשר הוא מתגלה הוא עלול לפעול היפך כוונתו ולפיכך אין מכניסים רוב בני אדם לחדר הפנימי כי לא ידעו לזהר אלא אומרים להם את מסקנת ההלכה מבלי טעמו. אבל כאשר נבנית המקדש ונוצרת חבורה נאמנה שכבר נשבעו אמונים שלא יהרסו מתוך הסודות, ולא יהיה צורך להזהירם כל פעם ולהקדים להם הקדמות מרובות כל שעה עד שלא נשאר מקום לסוד עצמו, הרי זהו גילוי הסודות המקווה זהו בנין המקדש המקווה זהו יצירת סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

כב.

וזוה מדרגה השניה המכונה דם פריעה. הנדרש בזוהר לך לך על פסוק 'בפרוע פרעות בישראל'. ככל המבואר בשירת דבורה שכאשר אין פחד מן האויבים אפשר לישראל ללכת בראש מורם ומגולה בחוץ ואינם צריכים להסתתר. וכאשר האויבים אורבים על כל הדרכים אז חדלו אורחות, שהכל מסתתרים שכל שיתגלו יקחום האויבים. אבל במקום שנכרת הערלה לחלוטין הרומז על הטעויות הרבות הנובעות מתוך הסודות על דרך מכשול טעמי התורה, אז מתגלה העטרה שהוא עיקר הפריעה, ואז אפשר לדבר את הסודות בגילוי מבלי פחד, ואז אפשר לעמוד עליהם בשלימות.

סוד יוד

בג.

לשון הסוד עצמו הוא לשון השמות. בעולם הנגלה זקוקים לביאורים להגדרות ולתיאורים. אבל אחר שכבר נתבררו כל ההגדרות והתיאורים לאדם, הרי הוא מדבר עם אוהביו במילים משלו, והם מבינים במילה עצמו או אפילו באות אחת את כל המכוון באופן יותר שלם ויותר שמח מאשר המדבר את ההגדרות ואת התיאורים. לפיכך אמרו חכמי האמת עיקר הידיעה הוא ידיעת השמות, 'אשגבהו כי ידע שמי'. ועיקר ידיעת השמות איננו ידיעת פירושם כי אם ידיעת אותיותיהם, והחלקיקים היותר קטנים שהאותיות מורכבים מהם. שכן האור גנוז באות ולא במשמעות שאפשר לפרשו בו. זוהי השפה המתאפשרת במקדש בלבד שבו אפשר לומר את השם ככתבו, ובכל שאר העולם אין יכולת לסבול את אותיות השם אלא פירושם באופן מסוים כמו אדון או אל או בורא או מנהיג. בעלי הסוד הדורשים בידיעת השם ככתבו הם המבקשים ליצור לעצמם מקדש במח בלב בין חברים ובמעשה בכדי שיוכלו לדעת את השם ככתבו.

כד.

אמר רשב"י, סוד הוי"ה הוא הוי"ה. כלומר סודו הוא הוי"ד והה"א והוא"ו והה"א. זהו סוד הוי"ה. ולא עוד אלא ששורש סוד הוי"ה איננו אלא יו"ד. והרי תראה כי יו"ד הוא יו"ד וא"ו דל"ת. וזה אינו אלא דרך אחרת להגיד יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שהרי הה"א עצמה אינה אלא דל"ת ויו"ד קטנה. והוא"ו הרי הוא וא"ו. נמצא הוי"ד עצמה הוא כל השם. אמנם כאשר מתבוננים בו בעצמו אין רואים אלא נקודה אחת שחורה, וכאשר הוא יוצא להתפרש בכל אותיותיו הרי הוא כמלך מסובב כל צבאו, חוזרים להביט בו שוב והנה הכל יו"ד אחת, כך הוא סדר השתלשלות שמלמד הזוהר כיצד הכל נבע מנקודה אחת ומתפרש וכאשר תביט שוב לא תראה אלא יו"ד אחת. וכך הוא ההלכה שאסור למחוק אפילו אות אחת מן השם כאשר הוא התכוון לכתוב את השם, אפילו שאין בו שום משמעות באות אחת, כי הקדושה שורה בכל אות ואות בפני עצמו.

כה.

והי"ה שבעת ימים תחת אימו. הרי והי"ה גם הוא איננו אלא אותיות השם. ואותיות השם עצמם אינם אלא שבעה ושבעה, באופנים שונים. הרי האם שתחתיו הקרבן הנרצה אליו איננו אלא השם בעצמו. והאם עצמה איננה אלא

אות אחת מן השם. ולידיעת פרטי דבר זה יש צורך לקבל על עצמנו הבחנה דקה שנדע את ההבדל בין הקו שבתוך הוא"ו לקו שבתוך הה"א וכיצד כולם מפרשים יו"ד אחת שהוא ה"א והוא וא"ו והוא ה"א.

כו.

היו"ד הזה הוא היו"ד השורה בבית המקדש אשר אליו מכוונים כל השירות, אז ישיר ביו"ד שר לא נאמר אלא ישיר, ובמקדש הזה נאמר הוי"ה ימלוך לעולם ועד, זהו שאמרו חכמינו כל העולם כולו אינו אלא להיות 'א יו"ד', היינו כזה שנכנס בתוך המקדש שהוא הסוד ואז מופיע בפניו יו"ד שהוא יסו"ד, ויו"ד זה הוא יו"ד חכמה קדומה אשר מעצמו נתהווה כל השם.

